

**Шведският модел за пенсии да бъде приложен в България, предлага експерт**

- Source: [dariknews.bg](https://dariknews.bg), Online
- Date: 11-07-2026, 06:50
- Country: Bulgaria

Адаптирането на доказани европейски практики към съществуващата пенсионна система в България могат да доведат до нейното институционално усъвършенстване, така че да се постигне по-добър баланс между солидарността и осигурителната еквивалентност. Това става известно от материал на проф. д-р Богомил Манов, член на Фискалния съвет, който изразява личното му мнение относно възможните реформи в българската пенсионна система.

Според анализа, българската пенсионна система е изправена пред сериозни предизвикателства, породени от отслабената връзка между осигурителния принос и размера на пенсията, наличието на минимални пенсии, които размиват осигурителния принцип, и неблагоприятната демографска структура. Това отслабва стимулите за деклариране на реалните доходи, насърчава укриването на осигуровки и увеличава зависимостта на системата от държавния бюджет.

Манов разглежда модел за реформа, който стъпва върху успешни европейски практики и предвижда по-прозрачен механизъм за изчисляване на пенсионните права чрез точкова или система базирана на условно дефинирани вноски, автоматични механизми за финансова стабилност, по-силна връзка между направените осигурителни вноски и размера на пенсията, ясно разграничаване между осигурителната и социалната функция на държавата, както и по-широка дигитализация и предоставяне на персонализирана информация на осигурените лица.

Според членът на Фискалния съвет шведският модел на условно дефинирани вноски (Notional Defined Contribution – NDC) е особено ценен в контекста на неблагоприятната демографска динамика в България, която е сред най-съществените предизвикателства пред пенсионната система у нас.

Този модел съчетава солидарния характер на разходопокривната система с висока степен на финансова дисциплина. При този модел всички осигурителни вноски се отчитат по индивидуални виртуални сметки и ежегодно се индексират съобразно развитието на икономиката. При пенсиониране натрупаните права се преобразуват в пожизнена пенсия чрез коефициент, отчитащ очакваната продължителност на живота на съответното поколение. Допълнително системата включва автоматичен механизъм за балансиране, който предотвратява натрупването на структурни дефицити. Въвеждането на подобни автоматични стабилизатори би ограничило необходимостта от периодични политически корекции на пенсионните параметри и би повишило финансовата устойчивост на държавното обществено осигуряване, пише в анализа.

По отношение на прозрачността на механизма за формиране на пенсионните права добра европейска практика представляват пенсионните системи на Германия и Австрия, които използват точков модел за оценка на осигурителния принос. Всяка година осигурителният доход се съпоставя със средния осигурителен доход за страната, като по този начин се формират пенсионни точки. При отпускане на пенсия общият брой точки се умножава по ежегодно определяна стойност на една пенсионна точка.

Европейската практика показва, че устойчивите пенсионни системи се основават на максимално пълно отчитане на осигурителния принос през целия трудов живот. Именно такъв подход прилагат Франция и Италия, където размерът на пенсията се определя въз основа на практически целия осигурителен период. За България подобна промяна би създала по-силни стимули за деклариране на реалните доходи, би ограничила възможностите за избягване на осигурителни вноски и би възстановила връзката между индивидуалния принос и пенсионните права, се посочва в анализа.

Според Манов съществен проблем на действащата система е преплитането на осигурителния и социалния принцип. Минималните пенсии и други социални елементи често се финансират чрез бюджета на държавното обществено осигуряване, което отслабва принципа на еквивалентност и

увеличава финансовия натиск върху системата. Практиката на Дания показва, че значително по-ефективен е моделът, при който социалната защита срещу бедност се финансира чрез общите данъчни приходи, докато осигурителната пенсия се определя единствено въз основа на направения принос. Подобно институционално разделение би повишило прозрачността и финансовата дисциплина на **българската** пенсионна система.

Предложеният модел не цели подмяна на съществуващата система, а нейното институционално усъвършенстване чрез адаптиране на доказани европейски практики към **българските** условия, пише в анализа. Основната цел е да се постигне по-добър баланс между солидарността и осигурителната еквивалентност, като едновременно се повишат прозрачността, финансовата устойчивост и общественото доверие в пенсионната система. Подобен подход би намалил необходимостта от чести политически намеси, би подобрил предвидимостта на системата и би създал по-стабилна основа за дългосрочната адекватност на пенсионните доходи, добавя Манов.